

مقابله با انحصارگرایی معرفتی از مهمترین ویژگی های مکتب آزاداندیشی است

حجت‌الاسلام رضا غلامی رئیس مرکز پژوهش های علوم انسانی صدرا با اشاره به اینکه مکتب آزاداندیشی همه منابع شناختی را در جایگاه خودشان مورد استفاده قرار می دهد...

حجت‌الاسلام غلامی:

مقابله با انحصارگرایی معرفتی از مهمترین ویژگی های مکتب آزاداندیشی است
حجت‌الاسلام رضا غلامی رئیس مرکز پژوهش های علوم انسانی صدرا با اشاره به اینکه مکتب آزاداندیشی همه منابع شناختی را در جایگاه خودشان مورد استفاده قرار می دهد و معتقد است این منابع در یک تعامل و هم افزایی می تواند به حقیقت بینجامد، گفت: بنابراین مبارزه و مقابله با انحصارگرایی معرفتی یکی از مهمترین ویژگی های مکتب آزاداندیشی است. به گزارش خبرگزاری مهر، اولین نشست تخصصی مکتب آزاد اندیشی با حضور حجت الاسلام و المسلمین خسروپناه، رئیس مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، حجت‌الاسلام رضا غلامی رئیس مرکز پژوهش های علوم انسانی صدرا، حجت الاسلام سید مهدی ساداتی نژاد عضو هیات علمی دانشکده حقوق دانشگاه تهران و دکتر فرزاد جهان بین استاد دانشگاه و معاون فرهنگی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) در سالن شیخ مرتضی انصاری دانشکده حقوق دانشگاه تهران برگزار شد.

حجت‌الاسلام غلامی رئیس مرکز پژوهش های علوم انسانی صدرا در این نشست به بیان مباحثی پیرامون "مفهوم و مختصات مکتب آزاد اندیشی" پرداخت و اظهار کرد: مکتب آزاد اندیشی در یک بیان کلی به معنای روش جامع برای تفکر در خصوص هستی انسان و جامعه انسانی است و از زمانی که انسان به بلوغ فکری می رسد مهمترین دغدغه اش این است که او کیست؟ از کجا آمده؟ به کجا آمده؟ باید چه کند؟ به کجا می‌رود؟

وی ادامه داد: انسان به طور ذاتی همواره به دنبال پیدا کردن پاسخ های درست و اطمینان بخش به اینگونه پرسش‌هاست که البته در زمان حاضر سبک زندگی غربی باعث شده که انسان این پرسش‌ها را به فراموشی بسپارد و مشغول بازی زندگی دنیایی شود.

سبک زندگی غربی انسان را از خود واقعی اش دور و غافل کرده است

رئیس مرکز پژوهش های علوم انسانی صدرا با بیان اینکه سبک زندگی غربی انسان را از خود واقعی اش دور و غافل کرده است، افزود: شاید این غفلت تا پایان عمر این انسان باقی بماند؛ زیرا سبک زندگی غربی حول این گزاره باطل شکل می‌گیرد که زندگی چیزی جز همین حیات دنیایی نیست و به غیر از طبیعت و عوامل دنیایی او را به هلاکت نمی رساند و با این اندیشه فرق چندانی میان انسان و حیوان از منظر هدف وجود ندارد.

حجت‌الاسلام غلامی تصریح کرد: برای غربی ها این آموزه که انسان خلیفه خدا روی زمین است پوچ و بی‌معنی به شمار می رود و با چنین چارچوبی متفکر غربی اگر هم بخواهد برای آن پرسش های اساسی زندگی بشر پاسخی بیابد، با این فلسفه های غربی چیزی نصیبش نمی‌شود و فلسفه ها و علوم انسانی غربی که محصول روشنفکری سکولار هستند با مبنای معرفتی ضعیف خود قادر به پاسخگویی به آن پرسش ها نیستند و تنها انسان را دچار آشفتگی و سرگردانی می‌کنند و به عبارت روشن تر این مکاتب تنها صورت مسئله را پاک می کنند.

مکتب آزاد اندیشی مولود اسلام است

رئیس مرکز پژوهش های علوم انسانی صدرا با بیان اینکه نقطه مقابل این تفکرات غربی، مکتب آزاد اندیشی است، گفت: مکتب آزاد اندیشی مولود اسلام است و اندیشه های اسلامی نه تنها به پرسشگری انسان ها پاسخ می دهد، بلکه روش صحیح را نیز به آنها نشان می دهد.

حجت‌الاسلام غلامی با اشاره به حدیثی از حضرت علی(ع) که فرموده اند "پیامبران برای این آمدند تا در انسانها یک انقلاب فکری ایجاد کنند"، اضافه کرد: در اسلام انسانها به پرسشگری تشویق می‌شوند و پیامبران برای گشایش باب تفکر و خردورزی در انسان آمده اند نه اینکه آن را مسدود کنند، و بدین ترتیب سبک زندگی اسلامی برخلاف سبک زندگی غرب هوشیار کننده و بیدارگر است.

به گفته وی سبک زندگی اسلامی انسان را دچار غفلت نمی‌کند و برخلاف سبک زندگی غربی انسان را از شرایط حیوانی که همان مرگ خود واقعی است نجات می‌دهد.

حجت الاسلام غلامی با اشاره به این مطلب که اسلام به دنبال خارج کردن انسان از تاریکی و نورانی کردن او و جامعه انسانی است، تصریح کرد: هدف قرآن و حرکت پیامبران و ائمه اطهار چیزی جز نورانی کردن انسان و به تبع آن جامعه انسانی نیست و این عالی‌ترین کمالی است که می‌شود برای انسان تصور کرد.

رئیس مرکز پژوهش‌های اسلامی صدرا بیان داشت: در حالی که غرب انسان را به زندگی حیوانی سوق می‌دهد اسلام او را به بالاترین کمال راهنمایی می‌کند و رسیدن به مقصدی که اسلام مشخص کرده یعنی همان جایگاه نورانی جز با آزادی از غل و زنجیرهایی که اندیشه‌های مادی و دنیایی به پای انسان می‌بندند میسر نمی‌شود.

آزادی انسان مدرن مثل اسارت است

وی عنوان کرد: انسان غربی فکر می‌کند آزاد است ولی آزادی او در نظر ما عین اسارت است و خود انسان مدرن به دلیل مسکرات نیرومندی که به او خورانده اند توان درک این اسارت را ندارد ولی در مقابل آن، مکتب آزاداندیشی نه تنها ترازوی برای اندیشیدن است بلکه می‌تواند سلوک انسان مسلمان را هم شکل دهد.

حجت الاسلام غلامی با بیان اینکه برای درک بهتر مکتب آزاد اندیشی باید نسبت اسلام و خردورزی را به خوبی درک کنیم، ادامه داد: عقل در اسلام یک منبع برون دینی نیست بلکه کاملاً یک منبع درون دینی و همچنین حجت است، امری تکلیف آور که هم عقل کلی و برهانی را شامل می‌شود و هم عقل جزئی و تجربی را با مقتضیات خاصی می‌پذیرد.

وی اضافه کرد: عده‌ای به غلط این باور را پرورانده اند که عقل در برابر وحی قرار می‌گیرد و این ادعا شاید در خصوص مسیحیت تحریف شده غرب صادق باشد اما درباره اسلام به هیچ وجه صادق نیست.

مکتب آزاداندیشی می‌گوید همه منابع شناختی باید در تفکر و شناخت رسمیت داشته باشند

حجت الاسلام غلامی با اشاره به ارتباط انحصارگرایی معرفتی و آزاد اندیشی، تصریح کرد: یکی از جریاناتی که باعث بروز انحصار گرایی معرفتی شده روشنفکری سکولار است. این روشنفکری معرفت حسی را تنها منبع شناخت قرار داده و اساساً شناخت را در معرفت حسی منحصر کرده است و دیگر منابع معرفتی را از دسترس مردم دور نگاه داشته و حتی سعی می‌کند آنها را در برابر عقلانیت قرار دهد ولی مکتب آزاداندیشی می‌گوید همه منابع شناختی باید در تفکر و شناخت رسمیت داشته باشند.

وی ادامه داد: مکتب آزاداندیشی همه منابع شناختی را در جایگاه خودشان مورد استفاده قرار می‌دهد و معتقد است این منابع در یک تعامل و هم افزایی می‌تواند به حقیقت بینجامد. بنابراین مبارزه و مقابله با انحصارگرایی معرفتی یکی از مهمترین ویژگی‌های مکتب آزاداندیشی است.

حجت الاسلام غلامی به بیان ویژگی‌های دیگر مکتب آزاد اندیشی پرداخت و اظهار کرد: تهذیب نفس و خودسازی از دیگر ویژگی‌های مکتب آزاداندیشی است و ارتقای سطح معنوی و اخلاقی انسان در مکتب آزاداندیشی موضوعیتی تام دارد.

وی افزود: تهذیب نفس اخلاقی به هموار شدن راه و برداشته شدن موانع برای رسیدن به حقیقت کمک می‌کند و در مکتب آزاداندیشی صیقل خوردن عقل و تطهیر قلب بر اساس آموزه‌های وحیانی راه درست اندیشیدن و پیش فرض مهم فهم قلمداد می‌شود. این ویژگی همچنین یک اصل اعتقادی دینی هم هست؛ زیرا بنابر اعتقاد ما علم نوری است که در قلب جای می‌گیرد. بنابراین در مکتب آزاداندیشی تفکرات منفی ماکیاولیستی وجود ندارد؛ زیرا شالوده آن بر صدق و حق ریخته شده است.

علوم انسانی اسلامی نتیجه مکتب آزاداندیشی است

حجت الاسلام غلامی در ادامه نشست با بیان اینکه علوم انسانی اسلامی در کشور ما در حال تبدیل شدن به یک گفتمان رایج است، تصریح کرد: ما معتقدیم علوم انسانی اسلامی نتیجه و ثمره مکتب آزاداندیشی است و صدها بار بالاتر از علوم انسانی غربی است.

وی ادامه داد: علوم انسانی برای مطرح کردن پرسش‌های اساسی انسان و به تعالی رساندن فرد و جامعه باید خود را از

انحصارگرایی معرفتی آزاد نماید و انحصارگرایی ای که علوم انسانی غربی با آن مواجه است، نوع خطرناکی از تحجر محسوب می‌شود. ولی متأسفانه علوم انسانی که امروز در کشور ما وجود دارد، از تراز علوم انسانی غربی پائین‌تر است؛ زیرا به طور کورکورانه و به شکل ضعیفی از علوم انسانی غربی گرفته شده و این حقیقت را استادانی که سال‌های سال علوم انسانی را در کشور تدریس می‌کنند تایید می‌نمایند.

به اعتقاد رئیس مرکز پژوهش‌های علوم انسانی صدرا کسانی که مدافع صددرصدی علوم انسانی موجود در کشور هستند در حقیقت مدافع تقلید و سرسپردگی اند و این تقلید برای غربی‌ها امری پر فایده است.

وی اظهار کرد: اگر ملتی از امکان تفکر حقیقی محروم شود بهترین طعمه برای بلعیده شدن است و غربی‌ها همین را می‌خواهند؛ اما علوم انسانی اسلامی این اجازه را به آنها نمی‌دهد و ما امروز با تمام توان به دنبال نهادینه کردن این علوم در کشور هستیم.

کسانی که بارها از مناظرات فرار کرده اند

حجت الاسلام غلامی با بیان اینکه مکتب آزاداندیشی با تحجر مدرن و تحجری که از بدفهمی اسلام و افراطی‌گری ناشی می‌شود، دشمنی دارد، تصریح کرد: اگر علوم عقلی ضعیف ظاهر شوند باب ظهور انحرافات و تفاسیر افراطی و تحجری از دین باز می‌شود و در این راه مکاتب عرفانی التقاطی، مکتب تفکیک و مکاتب فکری کاذب بیشترین کمک را به افراطی‌گری و تحجر می‌کند.

وی ادامه داد: نورانیت انسان و جامعه، هدف غائی اسلام است و آزاداندیشی از منظر اجتماعی موجب استقرار دولت و حکومت اسلامی صالح می‌شود؛ زیرا هیچ شخص آزاداندیشی پیدا نمی‌شود که نخواهد حق‌طلبی و مبارزه با ظلم در جامعه استقرار پیدا کند، بدین ترتیب آزاداندیشان در جهت برقراری استقرار اسلام و جامعه اسلامی تلاش می‌کنند همانطور که شیخ فضل‌الله نوری و سید حسن مدرس در این راه به شهادت رسیدند و مخالفان آن‌ها معتقد بودند که پیشرفت ایران تنها از طریق غربی شدن سرتاپای کشور امکانپذیر است.

وی تصریح کرد: همیشه در پس دسیسه‌های شکل‌گرفته در طول تاریخ بر علیه ملت ایران نام چند روشنفکر غربزده پنهان یا آشکارا مطرح بوده است و هرگاه سخن از مبارزه برای رفع وابستگی و غربزدگی در کشور ما وجود داشته نام چند آزاداندیش در آن دیده می‌شود، آزاداندیشانی که همواره دوش به دوش مردم و پا به پای پابرهنگان با وابستگی و غربزدگی مبارزه کردند در حالی که همین پابرهنگان اساساً از طرف روشنفکران دیده نمی‌شدند.

رئیس مرکز پژوهش‌های علوم انسانی صدرا افزود: برخی از دوستان این آزاداندیشی را تحت مقوله تریبون آزاد طلب می‌کنند و ما هم به شدت از این پیشنهاد استقبال می‌کنیم. حتی بارها پیشنهاد برقراری مناظره با حضور افرادی که منتقد گفتمان هستند، ارائه داده‌ایم ولی آنها به بهانه‌های مختلف تن به مناظره نداده‌اند و استدلال‌شان این است که طرف مقابل بی‌سواد است و صحبت‌هایی که می‌کند علمی نیست ولی هیچ دلیلی برای اثبات مدعایشان ندارند.

حجت الاسلام غلامی ابراز داشت: کسانی که به کشورهای غربی رفته اند و شکمشان را با مال حرام سرویس‌های جاسوسی غرب پر می‌کنند و علیه قرآن، اسلام و پیامبران موضع می‌گیرند، بارها و بارها از مناظرات فرار کرده اند و آمادگی مناظره علمی را ندارند.

اسلام هیچ خط قرمزی برای گفت و گو تعیین نکرده است

رئیس مرکز پژوهش‌های علوم انسانی صدرا با اشاره به تأکید مقام معظم رهبری در برپایی کرسی‌های آزاد اندیشی خاطر نشان کرد: ما اعتقادی به برخورد‌های امنیتی و مدیریتی تنگ‌نظرانه در زمینه آزادی بیان و آزاداندیشی نداریم و به شدت از برخی اقدامات تنگ‌نظرانه گله مندیم و رهبر معظم انقلاب بارها به برپایی کرسی‌های آزاداندیشی تأکید کردند و ما معتقدیم که اسلام هیچ خط قرمزی برای گفت و گو تعیین نکرده است، به شرطی که بحث ما یک بحث علمی باشد، نه بحث سیاسی و امیدواریم با حضور دولت جدید که مدعی نقد و آزاداندیشی است بتوانیم بستر آزادی بیان را بیش از پیش فراهم کنیم.